

Regeringen
Utbildningsdepartementet

Utredningsavdelningen
Jean-Pierre Zune
2003-10-28
Reg.nr 61-1013-00

Uppdrag till vissa universitet och högskolor att anordna lärarutbildning för officerare

Uppdraget

Regeringen gav 2000-03-16 Göteborgs universitet, Luleå tekniska universitet och Högskolan i Halmstad i uppdrag att anordna utbildning till lärare för officerare. Vardera lärosätet skulle svara för utbildning av 20 officerare. Bakgrunden var de behov av kompetensutveckling och yrkesväxling som uppstod till följd av de neddragningar, inklusive nedläggningar av förband, som genomfördes i slutet av 1990-talet.

Utbildningen skulle påbörjas hösten 2000 och pågå till och med år 2003. Särskilda resurser – sammanlagt högst 9 000 000 kronor – ställdes till förfogande för utbildningen. För studiefinansieringen skulle Försvarsmakten svara, varför denna även ansvarade för uttagningen av de officerare som kunde komma i fråga för antagning till utbildningen.

En redogörelse för utbildningarna och för användningen av medlen skulle lämnas i de berörda lärosätenas årsredovisningar för åren 2000–03. Högskoleverket skulle följa och utvärdera verksamheten och redovisa detta senast den 1 oktober 2003. Anstånd med redovisningen till den 1 november 2003 har medgivits underhand.

Utbildningens omfattning

Inget av de tre lärosätena har antagit 20 officerare till utbildningen såsom avsågs. Göteborgs universitet antog fem officerare år 2000, varefter ytterligare en har tillkommit. Högskolan i Halmstad antog åtta officerare, medan endast en har påbörjat utbildningen vid Luleå tekniska universitet. Således har verksamheten endast omfattat sammanlagt 15 personer i stället för avsedda 60.

Utbildningens inriktning, uppläggning och resultat

Av de sex antagna vid Göteborgs universitet har fyra valt utbildning till gymnasielärare och två utbildning till lärare för grundskolans senare årskurser. En av de senare examinerades i november 2002, och en gymnasielärare examinerades i juni

2003. Övriga är kvar i utbildningen och beräknas slutföra denna under år 2003. Studieresultaten är goda (fem helårsprestationer år 2002).

Vid Högskolan i Halmstad valde en officer utbildningen mot grundskollärare åk 4-9 och övriga sju gymnasieläro-utbildning. Sju av deltagarna har examinerats, medan den åttonde beräknas vara klar under våren 2004. Studieresultaten är goda för samtliga studerande (tio helårsprestationer år 2002).

I både Göteborg och Halmstad har utbildningen organiserats så att officerarna dels har följt ordinarie kurser tillsammans med traditionella lärarstudenter, dels har haft egna, anpassade kurser som anordnats i särskild ordning. Några problem för officerarna att "smälta in" i studentgrupperna har inte funnits. Snarare har de i vissa fall haft en pådrivande inverkan.

Vid Luleå tekniska universitet överfördes den ende deltagaren till den reguljära läro-utbildningen.

Rekryteringen till utbildningen

Den särskilda läro-utbildningen för officerare var som nämnts ovan dimensionerad för 60 deltagare, men lockade till slut endast 15 officerare. Med hänsyn till detta uppseendeväckande utfall har Högskoleverket i kontakterna med de tre berörda lärosätena ägnat mycket uppmärksamhet åt svårigheterna att rekrytera deltagare.

Förberedelserna för utbildningen inleddes tidigt, genom kontakter med berörda förband i respektive region. Trots detta förefaller det ha funnits skilda förväntningar vid högskolorna respektive den militära sidan. Ett exempel på detta är att man inom högskolan hoppats dra nytta av officerarnas naturvetenskapliga kunskande och på denna grund vidareutbilda dem till lärare, medan berörda officerare var mera intresserade av läro-utbildning med samhällsvetenskaplig eller humanistisk inriktning.

En annan omständighet som begränsade intresset för utbildningen var att trygghetsvillkoren för äldre officerare var så förmånliga att många föredrog att gå i pension. Samtidigt kunde yngre officerare relativt lätt finna anställningar utanför Försvarmakten.

Förutsättningarna ändrades också i viss utsträckning under planeringsperioden. Det uppstod ett visst nyrekryteringsbehov med åtföljande nyrekryteringar inom Försvarmakten. Detta minskade ytterligare underlaget för läro-utbildningen.

En annan omständighet av betydelse tycks vara att den befattningshavare vid Högkvarteret som ansvarade för Försvarmaktens del av samordningen och planeringen av läro-utbildningsprojektet lämnade sin tjänst för annan, civil anställning under planeringsprocessens lopp. Någon annan ansvarig sattes inte i hans ställe.

Ekonomi

Med hänsyn till att lärarutbildningen för officerare omfattat färre deltagare än avsett har den anvisade medelsramen endast delvis tagits i anspråk. Hur anvisade medel har använts har redovisats i de tre berörda lärosätenas årsredovisningar för åren 2000–2002. Högskoleverket behandlar därför inte närmare de ekonomiska aspekterna på projektet.

Högskoleverkets bedömning

Utbildningsresultat

Som framgår av redovisningen ovan är studieresultaten för deltagarna i den särskilda lärarutbildningen för officerare mycket goda. Detta gäller, med något enstaka undantag, alla deltagarna. Flertalet har arbetat mycket målmedvetet och presterat mer än 20 poäng per termin.

I detta avseende är den särskilda lärarutbildningen för officerare en framgång. Projektet har lämnat ett gott tillskott i form av kompetenta och kvalificerade lärare till skolan.

Rekrytering

Att den särskilda lärarutbildningen för officerare endast lockade totalt 15 officerare trots att det var dimensionerat för 60 deltagare måste betraktas som ett misslyckande. Som framgår av redovisningen ovan har Högskoleverket i kontakterna med de berörda lärosätena ägnat mycket uppmärksamhet åt att försöka kartlägga och förstå svårigheterna att rekrytera deltagare.

En viktig omständighet förefaller vara att förväntningarna var olika inom högskolan respektive Försvarsmakten, trots att planeringen inleddes i god före utbildningens start. Trots att stor möda lades ner på att möta olika individuella önskemål blev resultatet magert.

Som redovisats ovan var en viktig händelse i projektet att den tjänsteman som ansvarat för detta vid Högkvarteret och som spelat en pådrivande roll lämnade Försvarsmakten under arbetet med att förbereda utbildningen. Att han inte ersattes i denna funktion medförde en allvarlig försämring av samordningen mellan berörda lärosäten och Försvarsmakten. Förändringen innebar också att en stor del av drivkraften i projektet gick förlorad

Sammanfattningsvis är det enligt Högskoleverkets mening angeläget att yrkesväxlingsprojekt som det här aktuella föregås av att de tilltänkta samarbetsparterna genomför en noggrann analys av förutsättningarna för projektet. Inte minst viktigt är det att de ömsesidiga förväntningarna på projektet klargörs och stäms av.

2003-10-28

Reg.nr 61-1013-00

Sid 4

Detta ärende har avgjorts av universitetskanslern i närvaro av kanslichefen Lennart Ståhle och avdelningschefen Håkan Forsberg och efter föredragning av utredaren Jean-Pierre Zune.

Sigbrit Franke

Jean-Pierre Zune

Kopia till:

Försvarsdepartementet

Försvarsmakten

Göteborgs universitet

Luleå tekniska universitet

Högskolan i Halmstad